

Biyoloji

Sibirya Tilkileri Evcilleşemeyecek mi?

Eğer bir meraklısı çıkıp da kesesinin ağzını açmazsa, Sibirya'nın ünlü gümüş tilkileri (*Vulpes vulpes*) büyük kentlerin lüks semtlerinde tasmanın ucunda kuyruklarını sallayarak gezemeyecekler. Gerçi bu haber vahşi doğa tutkunlarını pek ağlatacağa benzemiyor, ama Rus genetik araştırmacılarının gözleri yaşlı. Projenin sürdürülmesi için yılda gereken 10,000 dolarlık fon bulunamazsa, normal olarak binlerce yıl alacak bir süreci 50-60 yıla sığdırmak için yapılan çalışmalar

boşa gitmiş olacak. Tam da yolun sonuna yaklaştığında... Rusya'nın Novosibirsk kentindeki Sitoloji ve Genetik Enstitüsü araştırmacıları, yoğun bir seçici üretme süreci uygulayarak Sibirya tilkilerini, kuyruklarını sallayıp sahiplerinin bacaklarına sürünen sevimli ev hayvanları haline getirmeyi başarmış-

lar. 1959 yılında (artık yaşamayan) genetikçi Dmitry Belyaev'in başlattığı deney, gelişimsel ve davranışsal genetik arasındaki yakın ilişkiyi ortaya koyuyor. ABD'de kızıl tilki olarak tanınan gümüş tilki, köpeğin yakın akrabası olmasına karşın şimdiye kadar evcilleştirilememişti. Proje kapsamında şimdiye kadar araştırmacılarca evcilleştirilmeye yatkınlık derecelerine göre seçilen 45,000 tilki kullanılmış. Yapay seçilim süreci sonunda tilkilerin fizyolojilerinde, biçimlerinde ve

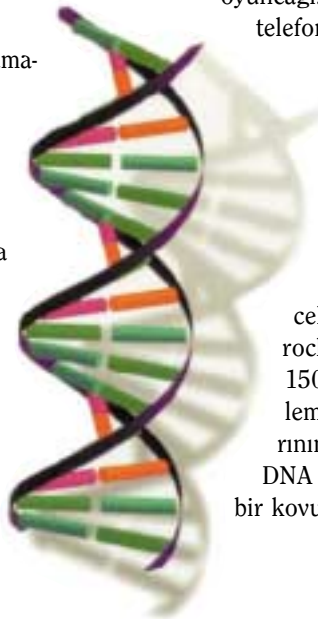
davranışlarında gözle görülür değişiklikler oluşmuş. En göze çarpan değişiklikler, değişen tüy rengi, uçları düşmüş kulaklar ve kıvrılan kuyrukları. Ancak bu noktada para suyunu çekince hayvanların sayısı da azalmış. 1996'da sayıları 700'ü bulan hayvanların sayısı bugün 100'e inmiş durumda. Araştırma grubunun başkanı Ludmilla Trut, "projenin rafa kalkması trajedi olur" diyor, ama trajedi gerçekleşmeye başlamış bile. Personel kısıntıları nedeniyle projeyi yalnızca emeklilik çağında yedi araştırmacı yürütüyor.

Nature, 30 Ağustos 2001

DNA'nıza Copyright İster misiniz?

İnsan klonlama ABD'de yasaklandı, ama bunu orada olmazsa başka yerde yapmaya kararlı gruplar var. Kimi klonlamanın önüne geçilmezse ortaya canavarlar çıkacağından endişeli, kimi toplumsal düzenin alt üst olacağından korkuyor. İşin aslına bakarsanız, kimse klonlamanın tehlikeleri, ya da yararları konusunda doğru dürüst bir fikir sahibi değil. Böyle olunca da sizin adınıza düşünenler var tabii. Mesela hiç aklınıza getirdiniz mi klonlama serbest olursa ünlülerin başına ne geleceğini? İster misiniz birileri çıkıp DNA'larını çalsın? Bir düşünün; her köşe başında top koşturan küçücük Ricky Martin'ler, kundaklarında size baygın baygın bakan Ma-

donna'lar. İyi ki, herkes uykuda değil. Andre Crump adlı bir iş adamı, ünlülere "genlerinize sahip çıkın" diyor. Tabii, küçük bir ücret karşılığında kendilerini bunun zahmetinden kurtarmaya da hazır. DNA Copyright Enstitüsü'nü (DNACI) Ağustos ayında kuran Andre Crump'a göre sevdiklerini klonlamak, hayranları için çocuk oyuncağı. Yapacakları şey, telefonlarda ya da şarap kadehlerinde kalmış ter lekelerinden ya da deri parçacıklarından küçük örnekler alıp laboratuvarın yolunu tutmak. Nereden bilecekler ki tapındıkları rock yıldızı DNACI'ye 1500 dolar bayılıp önlemine almış. Yanaklarının içinden alınan DNA örnekleriyle, yasal bir kovuşturmada "korsan"

kopyalarını yakalatabilecek "genetik parmak izlerini" çıkartmış. Ek bir ücret karşılığında şirket, DNA'nızı ABD Copyright Bürosu'na kaydettirerek genetik şifreniz üzerinde kişilik haklarınızı iyice güvence altına almaya da hazır. Hizmet herkese açık, ama DNACI'nın asıl hedefi, show dünyasının ünlüleriyle, bilimadamları gibi zeki, yetenekli kimseler. Crump, adlarını açıklamadığı yaklaşık 30 potansiyel müşteriden örnek topladığını ve ilk "markalı" DNA'nın yakında copyright için hazır olacağını söylüyor. DNACI'nın avukatı, bu uygulamanın daha önce biyoteknoloji patentlerinde görüldüğünü söylerken, resmi bir yetkili de "kağıda basabileceğiniz her şey bir copyright konusudur" diyor. Ancak, hukuk deyince kim meydanı boş bulabiliyor ki? Copyright Dairesi'nin bir sözcüsüne göre işler DNACI'nin söylediği gibi değil. "Çünkü bir kimsenin DNA'sı, kendisi tarafından yazılmış değil".

Science, 7 Eylül 2001